

Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama

The Relationship between Political Institutions and Economic Development: An Application on Middle Income Countries

İzzettin ULUSOY¹

Öz

Ülkeler arası ekonomik kalkınma farklılıklarının nedeni daha çok ekonomik faktörler ile açıklanmaya çalışılmakta, sosyal ve siyasal çevreye ilişkin kurumların etkileri göz ardı edilmektedir. Bu nedenle çalışmanın öncelikli amacı ülkelerin sosyal ve siyasal çevreye ilişkin kurumsal kalitelerinin, ekonomik kalkınma düzeyleri ile olan etkileşimini sorgulamaktır. Ekonomik kalkınmaya ilişkin gerçekleştirilen önceki ampirik analizlerde veri yetersizliği nedeni ile İnsani Gelişim Endeksi (İGE) kullanılmamış, daha çok GSYH ekonomik kalkınmayı temsil etmiştir. Bu çalışmada diğer çalışmalardan farklı olarak ekonomik kalkınmayı temsilen, gelirin yanı sıra eğitim ve sağlık endekslerini de kapsayan İGE kullanılmış, orta gelir grubuna ait 76 ülkenin 1990-2016 yılları arası verileri yatay kesit bağımlılığı ve heterojeniteyi dikkate alan, ikinci nesil ileri panel veri analizi teknikleri ile sorgulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre hesap verilebilirlik düzeyi, hükümet müdahalelerinin etkinliği, politik istikrar ve özel sektöre ilişkin düzenlemelerin kalitesi ile ekonomik kalkınma arasında iki yönlü nedensellik ilişkisine rastlanırken, ekonomik kalkınmadan yolsuzluk ve hukukun üstünlüğüne doğru tek yönlü nedensellik ilişkisine rastlanılmıştır.

Jel Kodları: P16, F63, C23

Anahtar Kelimeler: Politik kurumlar, ekonomik kalkınma, panel veri analizi

Abstract

The reason for the differences in economic development between countries is mostly tried to be explained by economic factors, and the effects of institutions related to the social and political environment are ignored. For this reason, the primary aim of the study is to question the interaction of the institutional quality of the countries' social and political environment with their economic development levels. In the previous empirical analyses on economic development, the Human Development Index (HDI) could not be used due to the lack of data, and GDP mostly represented economic development. In this study, unlike other studies, HDI,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya MYO, iulusoy@mku.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6464-7995

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

which includes education and health indices as well as income, was used. The data of 76 middle-income countries between 1990 and 2016 were analyzed with second-generation advanced panel data analysis techniques that consider cross-sectional dependence and heterogeneity.

According to the results, a two-way causality relationship was found between the level of accountability, the effectiveness of government interventions, the quality of political stability and private sector regulations, and economic development, while a one-way causality relationship was found from economic development to corruption and the rule of law.

Jel Codes: P16, F63, C23

Keywords: *Political institutions, economic development, panel data analysis*

1. Giriş

Üretim olanaklarındaki artış olarak tanımlanan ekonomik büyüme bazı ülkelerde yaşam kalitesinde artışa yükselmeye neden olurken, bazı ülkeler bu refah artışını sağlayamamaktadır. Bu durum benzer faktör donanımlarına sahip ülkelerde yaşayan insanların yaşam kalitelerinin farklılaşmasına sebebiyet vermektedir. Ülkeler arası ekonomik büyüme farklılıklarının anlaşılmasına yönelik çok sayıda çalışma yapılmasına rağmen, refah artışı olarak tanımlanan ekonomik kalkınma farklılıklarının nedenlerini anlamaya yönelik çalışma sayısı azdır. Özellikle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının (UNDP) 1990'lı yıllarda kalkınma farklılıklarının giderme çabaları, çalışma sayılarını artırsa da bu çalışmalar daha çok nitel olarak gerçekleştirilmiştir. İlgili literatürdeki az sayıda nicel çalışma kalkınma farklılıklarını daha çok ekonomik göstergeler ile açıklanmaya çalışılmıştır. Oysaki ekonomik kalkınmayı sadece ekonomik değişkenlerle açıklamak doğru bir yaklaşım değildir. Ekonomik çevrenin yanı sıra yaşamın gerçekleştiği sosyal çevreye ilişkin unsurlarında analizlere dahil edilmesi gerekmektedir. North'un (1990) ifadesi ile kurum olarak adlandırılan hayata ilişkin kurallar bölgeler arası farklılıkların oluşmasında da etkili olabilmektedir. Özellikle toplumsal yaşamı şekillendiren politik kurumlar, beşeri kalkınmanın alt göstergeleri olan gelir, eğitim, sağlık göstergelerini de iyileştirmektedir. Bu sebeple çalışmanın amacı konu ile ilgili yapılmış önceki çalışmalardan farklı olarak, politik kurumların ekonomik kalkınmayı etkileme mekanizmalarını ortaya koymak ve söz konusu etkileşimi ampirik (ekonometrik) olarak sorgulamaktır. Politik kurumların kalkınma üzerine olan etkilerinin daha iyi anlaşılabilmesi kurumsal gelişimini henüz tamamlamış olduğu düşünülen orta gelir grubundaki ülke verileri ile 1990-2016 yılları arası ülke verileri yatay kesit bağımlılığı ve heterojeniteyi de dikkate alan ikinci nesil panel veri yöntemi kullanılarak analiz yapılmıştır.

Çalışmanın akışında öncelikle kurumsal kalite ile ekonomik kalkınma arasındaki ilişki ilgili literatür çerçevesinde sunulmuş, sonraki bölümde analizde kullanılacak veriler ve yöntem hakkında bilgiler verildikten sonra ekonometrik bir analiz yapılmıştır. Analizin birinci aşamasında yatay kesit bağımlılığının varlığı Breusch ve Pagan (1980), Pesaran (2004) ve Pesaran, Ullah ve Yamagata (2008)'nin geliştirdiği testler ile sorgulanmıştır. Bu analizi takiben Pesaran ve Yamagata'nın (2008) homojenlik testleri uygulanmıştır. Seriler arasında yatay kesit bağımlılığının olması nedeni ile Pesaran'ın (2007) Cross Sectional Augmented Dickey Fuller (CADF) birim kök testleri kullanılmıştır. Analizin son bölümünde heterojen ve yatay kesit bağımlılığını gözeten, bir panel nedensellik olan Dumitrescu ve Hurlin (2012) nedensellik testi

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

kullanılarak değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi sorgulanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular toplu olarak değerlendirilmiş ve sorunların çözümüne ilişkin politika önerileri ile çalışma sonuçlandırılmıştır.

2. Literatür

Kurum kavramının ilgili literatürde birçok tanımının olmasına rağmen, genel anlamda en çok kabul görmüş olanı Nobel iktisat alanında ödülü olan Douglas North'a aittir. Douglas North'un tanımlaması ile kısaca hayat oyununa ilişkin kurallar bütünü olarak adlandırılan kurumlar, temel olarak ekonomik, politik ve sosyal kurumlar olarak sınıflandırılmaktadır (Alessina ve Perotti,1996;). İktisadi perspektiften yapılan kurum tanımı ile politik kurum tanımı ile benzerdir. Politik kurumlar, politik süreçlerde yapılan tercihlerin kısıtlarını oluştururken, iktisadi kurumlar ekonomik tercihlerin sınırlarını belirlemektedir. Sosyal kurumlar ise daha geniş anlamda sosyal bir çevrede var olabilmeniz için riayet etmek zorunda olduğunuz resmi ve gayri resmi kurallar bütünüdür (Aron, 2000; North, 1991).

Ekonomik büyüme sürecinde toplumlar, büyümenin sürdürülebilir olması için yeni kurallarla düzenlemeler yapmakta, yapılan düzenlemeler ise yapısal dönüşümlere sebebiyet vermektedir. İlgili literatürde iktisadi kalkınmanın, iktisadi büyümeye eşlik eden kurumsal değişiklikler olarak da tanımlandığı görülmüştür (Nabli ve Nugent, 1989: 1342).

Benzer faktör donanımına sahip olan ülkelerin refah seviyelerinin farklılaşması neoklasik modellerle açıklanamadığında, farklı neden arayışlarına yönelim olmuş, sosyal hayata ilişkin göstergeler ve kurumlar analizlere dahil edilmiştir. Kurumların ekonomik büyüme ve kalkınma üzerindeki etkileri daha çok bilgiye ulaşmanın maliyeti olarak da adlandırılan işlem maliyetlerini ve belirsizlikleri azaltma kanalıyla gerçekleşmektedir (Alessina ve Perotti,1996; Aron, 2000; Özsoy vd., 2012).

Kurumlar ile ekonomik kalkınma arasındaki ilişkiyi ampirik olarak sorgulayan çalışmalarda çoğunlukla ekonomik büyüme, ekonomik kalkınma göstergesi olarak kullanılmıştır (Olanrewaju vd., 2021; Adedoyin vd., 2021; Iddawela vd., 2021; Brøns Petersen ve Gjedsted,2021). Günümüzde kalkınmanın temel göstergesi olarak görülen *İnsani Gelişim Endeksi* (İGE), 1990 yılından sonra *Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı* tarafından oluşturulmuş ve yeterli zaman aralığına sahip olmaması nedeni ile ekonometrik çalışmalarda kullanılamamıştır. Yakın dönemde ise veri sayısının artması ile analizlerde kullanılmaya başlanmıştır (Sharma vd.,2021; Tenaw vd., 2021; Sajjad vd.,2020; Meyer vd.,2017).

İlgili literatürde kurumların farklı mekanizmalar aracılığı ile de ekonomik büyümeyi etkilediği ifade edilmiştir. Adedoyin vd. (2021), çalışmalarında turizmin ekonomik büyüme üzerindeki etkisini sorgularken kurumların rolünü incelemiştir. Turizmin büyüme üzerindeki pozitif etkisinin, zayıf kurumların varlığı durumunda negatife dönüştüğü gözlemlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar ayrıca kurumsal kalitenin büyümeyi dolayısı ile de ekonomik kalkınmayı desteklediğini ortaya koymaktadır.

Ülkedeki refah artışını sağlayan durumlardan biri de üretime katılan tarafların üretimden eşit miktarda pay almasıdır. Adil gelir dağılımı olarak adlandırılan bu durum, ekonomiye ilişkin kuralların etkin işlemesi ile gerçekleşir. Behnezhad vd. (2021), çalışmalarında ekonomik büyümenin gelir eşitsizliği üzerine olan etkisini sorgularken kurumların rolünü ele almışlardır.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

Kurumsal kalitenin bir eşiğe sahip olduğunu ve eşiğin aşılması ile büyümenin gelir eşitsizliğini azalttığını gözlemlemiştir.

Boateng vd. (2021), çalışmalarında dış yardımların büyüme üzerindeki etkisini sorguladıkları çalışmada kurumların rolünü ele almışlardır. Yardım alan bir ülkede kurumsal kalite ve kurumsal kalitenin alt boyutlarının, ekonomik büyümeyi arttırdığı gözlemlenmiştir. Fakat kurumsal kalitenin dış yardım düzensizliklerinin yol açtığı olumsuzluğu azalttığına dair bir kanıt bulamamışlardır.

Ekonomik kalkınmanın alt bileşenlerinden olan sağlık faktörü, çevresel kalite ile yakından ilişkilidir. Salman vd. (2019), çevresel kalitenin kurumsal kalite ile etkileşimi sorgularken ulaşılan bulgular, kalkınma iktisatçıları için yol gösterici olmuştur. Salman vd. (2019) çalışmalarında kurumsal kalite ve havadaki karbon emisyonu ile ekonomik büyüme arasındaki etkileşimi sorgulamış, kurumsal kalite ve karbon emisyonu düzeyindeki artışın, ekonomik büyümeyi arttırdığı, kurumsal kalitenin ise karbon emisyonunu azalttığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer olarak Ndjokou ve Tsopmo (2017), doğal kaynakların büyüme üzerindeki etkisinde kurumların rolünü ele almışlardır. Düşük kurumsal kalitenin, doğal kaynak kullanım yoluyla büyümeyi negatif yönde etkilediği fakat yüksek kurumların varlığında ise doğal kaynakların büyümeyi pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Marakbi ve Turcu (2016), yolsuzluğun büyüme üzerindeki etkisinde kurumların rolünü ele almışlardır. Kurumsal kalitenin yüksek olduğu ülkelerde yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğunu, fakat kurumsal kalitenin düşük olduğu ülkelerde yolsuzluğun büyüme üzerinde hiçbir etkiye sahip olmadığını gözlemlemiştir. Dias ve Tebaldi (2012) ise beşeri ve fiziki sermayenin büyüme üzerindeki etkisinde kurumların rolünü ele almışlardır. Fiziki sermaye büyümesinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin kurumsal kaliteyle birlikte daha da arttığını gözlemlemiştir.

Farklı ekonomik performansların nedenlerine kurumsal iktisat perspektifinden bakan North, üçüncü dünya ülkelerinin fakirliklerini kurumsal organizasyonlarda görülen başarısızlıklarla açıklamıştır (North, 1990). Aron, (2000)'da benzer olarak kurumların ekonomik düzen üzerine olan etkilerini sorgularken organizasyonel bir sınıflandırma yapmış, siyasi organizasyonlar, ekonomik organizasyonlar, eğitim organizasyonları ve sosyal organizasyonların ekonomik düzen üzerine olan etkilerini sorgulamıştır. Çalışmada ayrıca bu organizasyonel yapıların birbirleri ile olan etkileşimi de sorgulanmış, bu organizasyonlara ilişkin kurumların diğer organizasyonları da güçlendirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Ekonomik kalkınmadaki devletin rolü 2. Dünya Savaşı sonrasında Keynesyen politikaların yükselişi ile artmıştır. Özellikle piyasa başarısızlıkları ile beslenen Keynesyen politikalar kalkınma olgusunu da içerisine alarak genişletilmiştir. Bu anlayış aynı zamanda kurumsal faktörlerin dikkate alındığı devlet merkezli kalkınma politikalarının yükselişi anlamına gelmektedir (Gilpin, 2001).

Politikacılar oy için geçekleştirdiği pazarlıklar, rant arayışları, seçmenin kısa dönemli optimizasyonlar yaparak geleceği görememesi, bütçe açıklarının finansmanı için yapılan borçlanma ve sonrasındaki dışlama etkisi, merkeziyetçilik, savurganlık, bürokrasi ile birlikte artan işlem maliyetleri kamu başarısızlığı olarak görülmüştür. Neoliberal anlayışa göre bu

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

başarısızlığın nedeni bilgi eksikliğinden kaynaklanabileceği gibi daha çok politikacının yeniden seçilebilme kaygısı ve çıkar gruplarının politikacılar üzerine kurduğu baskılardır (Buchanan, 1989). Lobcilik ve rant kollama faaliyeti ile oy ticareti, kamu politikalarının etkinliğinin bir kez daha sorgulanmasını gündeme getirmiştir. Siyasal süreç içerisinde kamuya ait güçlerin, baskı ve çıkar gruplarınca ahlaki değerlere ve normlara aykırı olarak çıkarı uğrunda kullanılması, kalkınmanın önündeki temel engellerden biri konumundadır.

Yolsuzluk ile ekonomi arasındaki ilişki daha çok büyüme odaklı olarak kurulmaktadır. Söz konusu ilişki ortaya konulurken yapılan temel vurgu, yolsuzluğun kaynak kullanımında etkinsizliğe yol açmasıdır (Wei, 2000; Welsch, 2003). Rüşvetin sağlayıcısı, kendi çıkarı doğrultusunda kamu kaynaklarını etkin olmayan alanlara yönlendirirken diğer taraftan üretim kalitesini de düşürebilmektedir. Bartlett vd. (2014), Avrupa Birliği ülkeleri için yaptıkları analizde ekonomik büyüme ile yolsuzluk düzeyi arasında negatif yönlü ilişki bulmuştur.

Ülkedeki fiziki ve fikri mülkiyet haklarının sağlamlığı hukukun üstünlüğünün göstergesidir. Söz konusu hakların korunması ülkedeki hukuk sistemi ile sağlanırken, mülkiyet haklarının uygulanabilirliği ve sürdürülebilirliği ise hukuki açıdan kurumsal kalitenin belirleyicisi konumundadır (Tornell,1997). Mülkiyet hakları ile ekonomik kalkınma arasındaki ilişki gelir ekseninde kurulabilir.

Yatırım kararları, faiz oranları ve sermaye mallarının maliyetinin yanı sıra sağlanan mülkiyet haklarının gücünden de etkilenmekte, özellikle güçlü mülkiyet haklarının uyardığı yatırımlar ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır (Alesina vd., 1996). North ve Thomas (1970) kurumlar ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşmış, kurumsal kalitenin unsurlarından olan mülkiyet haklarının güçlenmesinin ekonomik büyümeyi pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır (North ve Thomas, 1970).

Aytun ve Akın (2014), ekonomik büyüme ile kurumsal kalite arasındaki etkileşimi sorgulamak için yaptıkları çalışmada; 2000-2010 yılları arasındaki verileri kullanarak, 83 ülkeyi gelir seviyelerine göre dört gruba ayırıp analiz yapmışlardır. Analiz sonuçlarına göre düşük gelir gurubunda ekonomik büyüme ile kurumsal kalite arasında nedensellik ilişkisine rastlanılmaz iken orta gelir grubunda yer alan ülkelerde kurumsal kalitenin ekonomik büyümenin nedeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yüksek gelir grubunda yer alan ülkelerde ise iki yönlü nedensellik ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ekonomik politikaların başarı şartlarından biri de istikrardır. Politika yürütücülerinin değişmesi yaşanan politik istikrarın kaybı, izlenen politikaların yarım kalmasına, kaynakların boşa kullanılmasına sebep olabilmektedir. Kalkınma eksenindeki çalışmasında Okoh ve Ebi (2013), siyasi istikrarın inşa ettiği kurumsal kalite ve kalkınma arasında pozitif yönlü ilişki bulmuştur. Çalışmada söz konusu etkileşimin altyapı yatırımları aracılığıyla gerçekleştiği ifade edilmiştir.

Ülkeler arası ekonomik kalkınma ve büyüme farklılıklarının nedenlerinden biri de özgürlük düzeylerinde görülen farklılıklardır. Rodrik politik özgürlüklerin etkilerini açıklarken demokrasinin önemine vurgu yapmış, piyasaların etkin işleyebilmesi için demokrasinin gerekliliğini savunmuştur (Rodrik, 2000). Rodrik (2000)'e göre ekonomik kararların demokratik olarak alınması, politikaların uygulanmasına katılımı artırmakta bu durum yüksek oranlı kaliteli bir büyümeyi sağlamaktadır. Yüksek kaliteli büyüme ile ifade edilen kavram

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

sürdürülebilir büyümedir. Sürdürülebilir büyüme için de doğal kaynak kullanımına gösterilen özen ekonomik kalkınma için uygun zemin hazırlamaktadır.

Wei'nin (2000) 45 ülkeyi analiz ettiği çalışmasında politik istikrar düzeyinde bir artış doğrudan yabancı yatırımlar arasında doğru yönlü ilişki bulmuş, yolsuzluk düzeyinin artmasının ise yatırımcılar tarafından vergi artışı gibi maliyet arttırıcı unsur olarak algılandığını ifade etmiştir. Çalışmada politik istikrarın dolaylı olarak kalkınmaya pozitif yönde etki ettiği vurgulanmıştır. Gerring ve Thacker (2002) kurumsal çevre kalitesi, politik, ekonomik kurumlar ve beşeri kalkınma arasında ilişkiyi sorguladıkları çalışmada beşeri kalkınma göstergesi olarak bebek ölüm oranlarını kullanmış, yolsuzluk oranlarındaki artışın bebek ölüm oranlarının artmasında etkili olduğunu, bürokrasinin kalitesi, hükümetin etkinliği, demokrasi düzeyinde iyileşmenin ise bebek ölüm oranlarını azalttığını ifade etmiştir.

Bulte vd. (2005), 100 ülkeyi örneklem aldığı çalışmada hukukun üstünlüğü ve hükümetin etkinliğinin doğumda yaşam beklentisini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Basu (2008) kurumsal kalite, coğrafi koşullar ve kalkınma arasındaki ilişkiyi sorguladığı çalışmasında ekonomik kalkınmayı temsilen ekonomik, sağlık ve beşeri sermaye ilişkin göstergeleri, kurumsal kalite için ise ekonomik, sosyal ve politik göstergeleri kullanmıştır. Çalışma sonucunda kurumsal kalite ve onu oluşturan alt endekslerin, kalkınma endeksi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akpan (2012), 21 Afrika ülkesi için 1998 -2007 yılları arasında kurumsal kalite göstergesi olarak kullandığı kurumsal yönetim verileri ile beşeri kalkınma endeksi arasındaki ilişkiyi sorgulamış, kurumsal kalitenin ekonomik kalkınma üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okoi vd. (2015), 1995-2013 yıllarını kapsayan dönemde Nijerya'da kurumsal kalitenin beşeri kalkınma değişkeni olarak kullandıkları yetersiz beslenme, doğumda yaşam beklentisi, beşeri kalkınma endeksi ve kişi başı milli gelir üzerine olan etkilerini sorgulamıştır. Yaptıkları analizde yolsuzluğun yetersiz beslenme düzeyini artırdığı, hükümet harcamalarının ise doğumda yaşam beklentisi, beşeri kalkınma endeksi ve kişi başı gelir üzerinde pozitif etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

İlgili literatür toplu olarak değerlendirildiğinde ekonomik kalkınma ile kurumsal kalite arasındaki etkileşimi sorgulayan çalışmalarda ekonomik büyüme göstergesinin aynı zamanda ekonomik kalkınma göstergesi olarak kullanıldığı görülmektedir. Yakın dönemde yapılan bu çalışmalar ve analiz yöntemleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

Tablo 1: Kurumsal Kaliteye İlişkin Literatür

Yazar(lar)	Örnekleme	Yöntem	Kurumsal Göstergeler	Bulgular
Afonso (2022)	28 OECD Ülkesi 2011-2017	Kesit Veri	Ekonomik Özgürlük Endeksi	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Olanrewaju vd. (2021)	Nijerya 1998-2017	ARDL	WGI (World Governance Indicator)	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Adedoyin vd. (2021)	51 Ülke 2002-2017	Panel Veri	WGI (World Governance Indicator)	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Iddawela vd. (2021)	22 Afrika Ülkesi 2013-2015	Kesit Veri	Bölgesel Hükümet Kalitesi, Merkezi Hükümet Kalitesi	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Brøns-Petersen ve Gjedsted (2021)	60 Ülke 1970-2003	Panel Veri	Ekonomik Özgürlük Endeksi	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Behnezhad vd. (2021)	Orta ve Yüksek Gelirli Ülkeler	Panel Veri	WGI	Gelir Dağılımında iyileşme
Boateng vd. (2021)	45 Sahra Altı Afrika Ülkesi 1980-2017	Panel Veri (2SIV-GMM)	WGI	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Tran vd. (2021)	48 Asya Ülkesi 2005-2018	Panel Veri	Country Policy and Institutional Assessment (CPIA)	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Ngo ve Nyugen (2020)	13 Asya Ülkesi 2000-2018	Panel Veri	WGI	Büyüme Üzerinde Negatif Etki
Salman vd. (2019)	Endonezya, Tayland, Güney Kore	Panel Veri	The International Country Risk Guide (ICRG)	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Vita (2018)	20 İtalyan Bölgesi 1995-2011	Panel Veri 2SQR	Düzenleyici Karmaşıklık	Büyüme Üzerinde Negatif Etki
Vianna ve Mollick (2018)	192 Ülke	Panel Veri SGMM	WGI	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Ndjokou ve Tsoptom (2017)	18 Sahra Altı Afrika Ülkesi 1985-2013	Panel Veri PTSR	ICRG	Büyüme Üzerinde Pozitif Etki
Marakbi ve Turcu (2016)	128 Ülke 1984-2012	Panel Veri PTSR	ICRG	Yolsuzluk Büyümeyi Negatif Etkiler.
Güneş vd. (2014)	Türkiye	Toda- Yamamoto Nedensellik	Demokrasi Yolsuzluk	Demokrasi ve yolsuzluk arasında çift yönlü, Büyümeden Yolsuzluğa tek yönlü nedensellik ilişkisi
Aisen ve Veigo (2013)	169 Ülke 1960-2004	Panel Veri	Siyasal İstikrarsızlık	Büyüme Üzerinde Negatif Etki
Dias ve Tebaldi (2012)	61 Ülke 1965-2005 (Beşer Yıllık Veri)	Dinamik Panel Veri	Yapısal Kurumlar Politik Kurumlar	Yapısal Kurumlar Büyüme Üzerinde Pozitif Etki, Politik Kurumlar Büyüme Üzerinde Etkisiz

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

3. Veri ve Metod

Ekonomik kalkınma ile politik ve kurumlar arasındaki etkileşimini sorgulamak amacıyla yapılan analizde orta gelir grubuna dahil 76 ülkenin politik kurumlarına ilişkin veriler ile ekonomik kalkınma verileri kullanılmıştır. Bu ülke grubunun seçilme nedeni, orta gelir grubunda yer alan ülkelerin kurumsal dönüşümü tamamladığının düşünülmesidir.

3.1. Veri

Kurumların tanımlanmasında birçok farklı yaklaşımın bulunduğu gibi, benzer şekilde kurumların ölçülmesinde de farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Afonso (2022), Brøns-Petersen ve Gjedsted (2021), Aisen ve Veigo (2013), kurumsal kaliteyi temsilen ekonomik özgürlük endeksini (Index of Economic Freedom) kullanmışlardır. Salman vd. (2019), Ndjokou ve Tsopmo (2017), Marakbi ve Turcu (2016), kurumsal kaliteyi temsilen Uluslararası Ülke Risk Rehberini (International Country Risk Guide – ICRG) kullanmışlardır. Adedoyin vd. (2021), Boateng vd. (2021), Behnezhad vd. (2021), Iddawela vd. (2021), Ngo ve Nguyen (2020) ve Vianna ve Mollick (2018) kurumsal kaliteyi temsilen Daniel Kaufmann, Aart Kraay ve Massimo Mastruzzi'nin Dünya Geneline Yönetişim Göstergelerini (Worldwide Governance Indicators – WGI) kullanmışlardır. Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen ekonometrik analizde kurumlar ile ekonomik kalkınma arasındaki etkileşim sorgulanırken, Daniel Kaufmann, Aart Kraay ve Massimo Mastruzzi'nin politik kurumlara ilişkin yaptıkları çalışma kapsamında oluşturulan WGI'den yararlanılmıştır (Kaufman vd. 2010). WGI kapsamında ülkelerin politik kurumlarının kaliteleri altı başlık altında derecelendirilmiştir. Bu başlıklar hesap verilebilirlik, düzenlemelerin kalitesi, siyasi istikrar, hukukun üstünlüğü, yolsuzluk düzeyi, hükümetin etkinliğidir. Söz konusu göstergeler -2,5 ile +2,5 arasında derecelendirilmiştir. Çalışmamızda bu dereceler 0 ile 5 arasında olacak şekilde dönüştürülmüş ve en yüksek kalite derecesi 5 olarak belirlenmiştir. Verilere ilişkin bilgiler Tablo 2' de verilmiştir.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

Tablo 2: Verilerin Açıklaması

REGQ	Düzenlemelerin Kalitesi (Regulation quality)	Hükümetlerin piyasaların etkin işlemesine yönelik yaptığı düzenlemelerin kalite düzeyi ile ölçülmektedir.
RLAW	Hukukun Üstünlüğü (Rule of law)	Toplumu düzenleyen hukuk kurallarının, sözleşmelerin mülkiyet haklarının gücünü ve bu kuralların uygulanmasını sağlayan mahkemelerin kalitesini temsil etmektedir.
GOV	Hükümetin Etkinliği (Government effectiveness)	Kamunun sağladığı hizmetlerin kalitesi ile sağlanan hizmetlerin politik baskılardan bağımsız olarak verilir verilmeyeceği ölçülür. Bu bağlamda devlet politikalarının etkinliği ölçülmektedir.
POLST	Politik İstikrar (Political stability)	Ülkede görülen politik kökenli şiddet ve/veya terör saldırılarının varlığına bakılarak politik istikrar düzeyi belirlenir.
COR	Yolsuzluğun Kontrolü (Corruption)	Yolsuzluk vakaları ve bu vakaların önlenmesine yönelik alınan tedbirler ile oluşturulmaktadır
VAC	İfade özgürlüğü ve Hesap Verilebilirlik (Voice and accountability)	Vatandaşların siyasi faaliyetlere katılabilme düzeyini, baskı görmeden seslerini duyurabilmesi, özgür basının ifade özgürlüğünü ve hesap verilebilirliğini temsil etmektedir.
HDI	İnsani gelişim endeksi (Human development index)	UNDP tarafından gelir, sağlık ve eğitim endeksleri ile oluşturulan endeks ülkelerin insani gelişim düzeylerini temsil etmektedir.

* Kaynak: Kurumsal kalite verileri World Bank (2021) World Governance Indicator 'den elde edilmiştir. HDI verileri ise Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının (UNDP) resmi sitesinden elde edilmiştir.

Bu çalışmada diğer çalışmalardan farklı olarak gelirin yanı sıra eğitim ve sağlık endekslerini de kapsayan İGE kullanılmış, orta gelir grubuna ait 76 ülkenin 1990-2016 yılları arası verileri ikinci nesil ileri panel veri analizi teknikleri ile sorgulanmıştır.

3.2. Yöntem

Politik kurumlar ile ekonomik kalkınma arasındaki etkileşimi sorgulamak için gerçekleştirilen analizde, yatay kesit verileri ile zaman serisi verilerini birlikte ele alan panel veri analizi yöntemi tercih edilmiştir. Panel veri analizi yöntemi ile gerçekleştirilen analiz sonuçları zaman ve kesit etkisini dikkate aldığından ulaşılan sonuçlar daha sağlam olmakta ve değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorunu daha az gerçekleşmektedir. Panel veri analizinde daha çok veri ile çalışılması nedeni ile çalışmanın serbestlik derecesi de artmaktadır (Gujarati, 2001).

Denklem 1'de ifade edilen modelde farklı ülkeler ve zamanlar için katsayıların aynı olduğu varsayılmıştır. Modelde α ve β olarak ifade edilen katsayılar alt indis içermemektedir.

$$Y_{it} = \alpha_i + \beta X_{it} + u_{it} \quad (1)$$

Panel veri analizinde yer alan değişkenler için eşit sayıda gözlem kullanılması durumunda yapılan analiz dengeli panel veri analizi olarak adlandırılır (Asteriou ve Hall, 2007). Kurumsal kalite göstergeleri ile insani gelişim endeksinde kullanılan gözlemler eşit sayıda olduğundan yapılan analiz dengeli panel veri analizidir. Kurumsal kalite ile ekonomik kalkınma arasındaki etkileşimi sorgulamak için oluşturulmuş model (2) numaralı denklemde verilmiştir.

$$HDI_{i,t} = \alpha_i + \beta_1 REGQ_{i,t} + \beta_2 RLAW_{i,t} + \beta_3 GOV_{i,t} + \beta_4 POLST_{i,t} + \beta_5 COR_{i,t} + \beta_6 VAC_{i,t} + vt + \varepsilon_i \quad (2)$$

3.2.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Testi

Analize dahil edilen ülkelerde meydana gelen bir şokun diğer ülkeler üzerine etkili olup olmadığının araştırılması panel veri analizleri için önem arz etmektedir. Uluslararası ticaret ve iletişim ağları ile birlikte ülkeler arası sınırlar sadece haritalar üzerinde kalmış, ülkeler ekonomik ve finansal olarak bütünleşmeye başlamışlardır. Ülkelerin birinde baş gösteren bir sorun, virüs gibi yayılarak etkileşimde olunan ülkeleri de etkilemektedir. Yatay kesit bağımlılığının olduğu durumlarda elde edilen sonuçlar sapmalı ve tutarsız olacağından yatay kesit bağımlılığının sorgulanması panel veri analizlerinde öncül testlerden biri olmuştur. Yatay kesit bağımlılık testlerinin birincisi, Breusch ve Pagan (1980)' in geliştirdiği ve denklem (3)' de görülen test, Lagrange Çarpanı (Lagrange Multiplier, LM) testidir.

$$y_{it} = \alpha_i + \beta_i' x_{it} + u_{it} \quad i = 1, 2, \dots, N; t = 1, 2, \dots, T$$

Yukarıdaki denklemde yer alan "i" ifadesi yatay kesit boyutunu "t" ifadesi ise zaman periyodunu temsil etmektedir. $H_0: \text{Cov}(\varepsilon_{it}, \varepsilon_{jt}) = 0$ olarak ifade edilen H_0 hipotezi yatay kesitler arasında herhangi bir bağımlılık olmadığını, $H_0 : \text{Cov}(\varepsilon_{it}, \varepsilon_{jt}) \neq 0$ şeklindeki alternatifi ise yatay kesitlerin en az ikisinin arasında bağımlılığın bulunduğunu ifade etmektedir. LM testi aşağıda Denklem (3)'de gösterilmiştir;

$$LM = T \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N \hat{\rho}_{ij}^2 \quad (3)$$

LM testinin kullanımı küçük ülke sayısı (N) ve büyük zaman (T) aralığı ile çalışılan panellerde uygundur. T ve N $\rightarrow \infty$ olduğu durumlarda Pesaran (2004) testi geliştirip ölçeklendirerek CD_{LM} versiyonunu ortaya koymuştur (Denklem 4);

$$CD_{LM} = \sqrt{\frac{1}{N(N-1)} \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N (T \hat{\rho}_{ij}^2 - 1)} \quad (4)$$

Pesaran (2004) daha sonra CD_{LM} testinin büyük N ve küçük T olduğu durumlarda boyut bozulmalarına meyilli olduğunu saptamış, daha genel bir test olan CD testini geliştirmiştir (Denklem 5);

$$CD = \sqrt{\frac{2T}{N(N-1)} \left(\sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N \hat{\rho}_{ij} \right)} \quad (5)$$

İlerleyen dönemde CD testinin daha tutarlı sonuçlar vermesi için Pesaran vd. (2008), LM testini, LM_{adj} testi ile geliştirmiştir (Denklem 6);

$$LM_{adj} = \sqrt{\frac{2}{N(N-1)} \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N \frac{(T-k) \hat{\rho}_{ij}^2 - \mu_{Tij}}{\sqrt{v_{Tij}^2}}} \hat{\rho}_{ij} \quad (6)$$

Çalışmada yatay kesit bağımlılığını test etmek amacı ile yukarıda ifade edilen tüm testler kullanılacaktır.

3.2.2. Homojenite Testi

Analize dahil edilen değişkenlerin eğim katsayılarının homojen veya heterojen olması analizde kullanılacak testlerin seçimi için önemlidir. Bu durumu sorgulamak için Pesaran ve Yamagata (2008)'nin geliştirdiği Delta testinde iki farklı eşitlik kullanılmaktadır. Bunlar Δ (delta) ve Δ_{adj} (düzeltmiş delta) olarak adlandırılmaktadır;

Çalışmada modelde kullanılan değişkenlerin eğim katsayılarının homojenliğinin testi için Pesaran ve Yamagata (2008) Delta testi kullanılmıştır. Pesaran ve Yamagata (2008), bu testi Swamy (1970) testinden hareketle geliştirmiştir. Swamy Testi farklı büyüklükte N ve T için homojenite varsayımını sınar. Swamy katsayısı aşağıdaki denklemden elde edilir (Denklem 7).

$$\tilde{S} = \sum_{i=1}^N (\hat{\beta}_i - \hat{\beta}_{WFE})' \frac{x_i' M_t x_i}{\hat{\sigma}_i^2} (\hat{\beta}_i - \hat{\beta}_{WFE}) \quad (7)$$

Denklem 7'den hareketle küçük örneklem için Delta_Tilda değerinin hesaplanma şekli aşağıda gösterilmiştir (Denklem 8). Denklem 8 ve Denklem 9' da yer alan (N) ifadesi yatay kesit sayısını, (k) ifadesi açıklayıcı değişken sayılarını (\tilde{S}) ifadesi Swamy test istatistiğini temsil ederken $v(T,k)$ ifadesi ise standart hatayı temsil etmektedir.

$$\tilde{\Delta} = \sqrt{N} \left(\frac{N^{-1} \tilde{S} - k}{\sqrt{2k}} \right) \quad (8)$$

$$\tilde{\Delta}_{adj} = \sqrt{N} \left(\frac{N^{-1} \tilde{S} - k}{v(T, k)} \right) \quad (9)$$

Delta testinde boş hipotez, hesaplanan eğim katsayılarının homojen olduğudur (Pesaran ve Yamagata, 2008: 57).

3.2.3. Cross Sectional Augmented Dickey Fuller (CADF) Birim Kök Testi

Serilerde yatay kesit bağımlılığı tespit edilmesi durumunda, tutarlı tahmin sonuçları elde edebilmek için yatay kesit bağımlılığını dikkate alan ikinci nesil birim kök testleri tercih edilmelidir. Çalışmada yeni nesil testlerden olan Cross Sectional Augmented Dickey Fuller testi tercih edilmiştir.

Pesaran'ın (2007) geliştirdiği CADF testinde t dönemleri için zaman ortalamaları alınır, elde edilen ortalamalar yatay kesit bağımlılığına neden olan ortak faktör olarak kabul edilerek modele eklenir. Her ülke için ulaşılan birim kök test istatistiklerinin ortalamasının alınmasıyla panele özgü CADF test istatistiği elde edilir. Test istatistiğinin asimptotik standart normal dağılıma sahip olmaması nedeni ile, Pesaran (2007) kritik değerleri, farklı gözlem ve ülke sayıları için kendisi hesaplamıştır.

CADF test istatistiğinin elde edilişi Denklem 10 ve Denklem 11'de gösterilmiştir.

$$Y_{it} = (1-\phi_i) \mu_i + \phi_i y_{it-1} + \mu_{it} \quad i=1,2,\dots,N \text{ ve } t=1,2,\dots,T \quad (10)$$

$$\mu_{it} = y_{it} + \varepsilon_{it} \quad (11)$$

Burada, μ_i ülkelere ait gözlemlenemeyen ortak etkilerini başka bir ifade ile bireysel-spesifik hatayı gösterir. Birim kök hipotezlerinin gösterimi Denklem (11)' de gösterilmektedir.

$$\Delta y_{it} = \alpha_i + \beta_i y_{it-1} + \gamma_i f_i + \varepsilon_{it} \quad i = 1, 2, \dots, N \text{ ve } t = 1, 2, \dots, T \quad (11)$$

Her bir yatay kesite (ülkelere) ait birim kök test istatistiklerinin ortalamalarının alınması ile (Denklem 12) de yer alan panele özgü birim kök test istatistiğine (CIPS) ulaşılır (Pesaran 2006).

$$CIPS = N^{-1} \sum_{i=1}^n CADF_i \quad (12)$$

3.2.4. Dumitrescu ve Hurlin Nedensellik Testi

Panel veri modelleri için Dumitrescu ve Hurlin (2012) tarafından geliştirilen nedensellik testi, Granger'ın (1969) geliştirdiği nedensellik testinin heterojen panellere uygulanmış halidir. Bu yöntem daha fazla gözlem sayısı kullanmaya olanak sağlamakta ve daha etkin sonuçlar sunabilmektedir. Dumitrescu ve Hurlin (2012) testinde zaman boyutunun kesit boyutundan daha küçük ya da daha büyük olması önemli değildir. Denklem (13) te görüleceği üzere test, her iki durumda da etkin sonuçlar sunmaktadır (Dumitrescu ve Hurlin, 2012:1457).

$$Y_{i,t} = a_i + \sum_{k=1}^k Y_i^{(k)} Y_{i,t-k} + \sum_{k=1}^k \beta_i^{(k)} X_{i,t-k} + e_{i,t} \quad (13)$$

Denklem (13)'te, x değişkeninin y değişkeninin nedeni olup olmadığı sorgulanmakta olup F testi vasıtasıyla, "X değişkeni Y'nin nedeni değildir". H_0 hipotezi test edilmektedir. Bu denklem yardımıyla nedensellik bulunması durumunda değişkenlerin yeri değiştirilerek, iki yönlü nedensellik ilişkisi de sorgulanabilmektedir (Lopez ve Weber, 2017: 2).

$$H_0 = \beta_i = 0 \quad \forall i = 1, \dots, N$$

$$H_1 = \beta_i = 0 \quad \forall i = 1, \dots, N \quad 0 \leq N_1 / N < 1$$

$$\beta_i \neq 0 \quad \forall i = N_1 + 1, \dots, N$$

H_0 = Bütün birimler için y'den, x' e doğru nedensellik ilişkisi yoktur, H_1 ise bazı birimlerde y'den, x' e doğru nedensellik ilişkisi vardır şeklinde ifade edilmektedir. (Aytun ve Akın, 2014). Heterojenlik varsayımı ile her bir birimin farklı hata düzeltme katsayılarının olduğu varsayılmaktadır.

$$W_{N,T}^{Hnc} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N W_{i,T} \quad (14)$$

Uygulamada yer alan her yatay kesit için $H_0: \beta_i = 0$ hipotezi test edilir. Sonrasında Denklem (14) te yer verildiği üzere, ulaşılan N tane standart Wald istatistiğinin ($W_{i,T}$) ortalaması alınır ve bu yolla panel için, $W_{N,T}^{Hnc}$ istatistiği hesaplanır (Dumitrescu ve Hurlin, 2012, s. 1453). T ve N' nin sonsuza gitmesi durumunda asimptotik dağılımın geçerli olduğu $Z_{N,T}^{Hnc}$ ortalama istatistiği, T' nin sabit olması durumunda ise (N>T) yarı asimptotik dağılıma sahip $Z_{N,T}^{Hnc}$ ortalama istatistiğinin kullanılacağı Denklem (15) ve Denklem (16) da ifade edilmiştir (Dumitrescu ve Hurlin, 2012, s. 1450-1454).

$$Z_{N,T}^{Hnc} = \sqrt{\frac{N}{2K}} (W_{N,T}^{Hnc} - K) \quad (15)$$

$$Z_{N,T}^{Hnc} = \frac{\sqrt{N[W_{N,T}^{Hnc} - N^{-1} \sum_{i=1}^N E(W_{i,T})]}}{\sqrt{N^{-1} \sum_{i=1}^N E(W_{i,T})}} \quad \frac{d}{N,T \rightarrow \infty} \quad (16)$$

Dumitrescu ve Hurlin (2012) nedensellik testi dengeli ve dengesiz panellerde kullanılabilmesinin yanı sıra birimlerin heterojen gecikme uzunluklarına sahip olduğu veri setlerinde de uygulanabilir. T 'nin küçük değerlerinde birimlerin Wald istatistikleri, mevcut ki-kare dağılımına yakınsamaması nedeniyle söz konusu dağılımın ortalama ve varyansının tahmini değerleri kullanılmalı ve bu değerler ile Denklem (17) kullanılarak test istatistiği elde edilmelidir.

$$Z_{N,T}^{Hnc} = \frac{\sqrt{N} \left[W_{N,T}^{Hnc} - N^{-1} \sum_{i=1}^N K_i x \frac{(T_i - 2K_{i-1})}{(T_i - 2K_{i-3})} \right]}{\sqrt{N^{-1} \sum_{i=1}^N 2K_i x \frac{(T_i - 2K_{i-1})^2 x (T_i - K_{i-3})}{(T_i - 2K_{i-3})^2 x (T_i - 2K_{i-5})}} \quad (7)$$

4. Ampirik Bulgular

Panel veri analizi için oluşturulan model, birimler arasında yatay kesit bağımlılığının olmadığı varsayımı ile kurulmaktadır. Panel veri analizlerinde seriler arasında uzun dönemde yatay kesit bağımlılığının olması durumunda, sabit etki ve rassal etki tahminlerinin tutarlı fakat tahmin edilen standart hataların sapmalı olacağı ifade edilmiştir (Baltagi, 2005). Çalışmada sağlam bir analiz elde etmek için öncelikle yatay kesit bağımlılığı sorgulanmıştır (Breusch ve Pagan, 1980; Pesaran, 2004; Pesaran, Ullah ve Yamagata, 2008). Bu analizi takiben Pesaran ve Yamagata'nın (2008) homojenlik testleri uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: Yatay Kesit Bağımlılığı ve Heterojenite Testleri

LM	4158*** (0.000)
CD _{LM}	32.45*** (0.000)
CD	-1,775* (0,075)
LM _{adj}	20.12*** (0.000)
$\tilde{\Delta}$	27.751 *** (0.000)
$\tilde{\Delta}_{adj}$	35.272*** (0.000)
Not: *** %1 istatistiksel anlamlılıkta H ₀ hipotezinin reddedildiğini gösterir. Olasılıklar değerleri parantez içindedir.	

Analiz sonuçlarına göre analize dahil edilen ülkeler arasında yatay kesit bağımlılığı bulunurken eş-bütünleşme denkleminde eğim katsayısının heterojen olduğu görülmüştür.

Elde edilen yatay kesit bağımlılığı test sonuçları doğrultusunda birinci nesil birim kök testlerinin kullanılması mümkün değildir. Birinci nesil panel birim kök testleri, yatay kesitlerin birbirinden bağımsız olduğunu varsaymaktadır. Bu nedenle çalışmada Pesaran (2007)'in yatay kesit bağımlılığına karşı dirençli olarak geliştirdiği birim kök testi olan CADF panel birim kök testi

kullanılmış, bu yöntemle serilerin birim kök içerip içermediği sorgulanmıştır. CADF birim kök test sonuçları, sabitli ve trendli modellerde serilerin birim kök içermediğini, seviyede durağan olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: CADF Birim Kök Test Sonuçları

Seriler	Sabitli		Sabit+trendli	
	HDI	-2.72***	<0.01	-2.53*
ACCO	-2.7***	<0.01	-2.69**	<0.05
COR	-2.56***	<0.01	-2.81***	<0.01
GOV	-2.32***	<0.01	-2.66**	<0.05
POL	-2.66**	<0.05	-2.94***	<0.01
REG	-2.34***	<0.01	-2.72***	<0.01
RLAW	-2.4***	<0.01	-3.39***	<0.01

Not: Kritik değerler sabitli: %1, %5, %10 düzeyinde sırasıyla -2,20, -2,08 ve -2,01, sabitli ve trendli modelde : -2,72, -2,59 ve -2,53' dir

Dimitrescu ve Hurlin (2012) nedensellik sonuçlarına göre yolsuzluk hükümet müdahalelerinin etkinliği politik istikrar ve özel sektöre ilişkin düzenlemelerin kalitesi ile ekonomik kalkınma arasında iki yönlü nedensellik ilişkisine rastlanırken, ekonomik kalkınmadan yolsuzluk ve hukukun üstünlüğüne doğru tek yönlü nedensellik ilişkisine rastlanılmıştır. Nedensellik sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 5’de sunulmuştur. Ulaşılan bulgular kurumsal kalitenin ekonomik kalkınmayı etkilediğini, ekonomik kalkınmanın da güçlü kurumların oluşumuna katkı yaptığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Tablo 5: Dimitrescu ve Hurlin (2012) Nedensellik Sonuçları

Ho hipotez		W-Stat.	Zbar-Stat.	Prob.	Sonuç	Ned. yönü
ACCO	→ HDI	309.25	239.72	0.0165	Red	↔
ACCO	← HDI	640.386	128.53	0.0000	Red	
COR	→ HDI	240.15	0.215	0.8294	Kabul	←
COR	← HDI	459.80	715.13	0.0013	Red	
GOV	→ HDI	322.06	280.19	0.0051	Red	↔
GOV	← HDI	429.12	618.23	0.0006	Red	
POL	→ HDI	359.92	399.73	0.0005	Red	↔
POL	← HDI	681.39	141.48	0.000	Red	
REG	→ HDI	331.40	309.67	0.002	Red	↔
REG	← HDI	641.29	128.82	0.000	Red	
RLAW	→ HDI	266.25	103.94	0.298	Kabul	←
RLAW	← HDI	660.60	134.91	0.000	Red	

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

4. Sonuç

Günümüzde benzer üretim faktörü donanımına sahip olan ülkelerin farklı performanslar gösterdikleri görülmektedir. Bu performans farklılıklarını açıklamak için çok sayıda çalışma yapılırken gerçekleştirilen analizlerde farklı değişkenler kullanılmıştır. Ekonomik büyüme farklılıklarının nedenlerinin sorgulandığı çalışmalarda, ekonomik çevreye ilişkin koşulların yansira sosyal ve siyasal çevreye ilişkin koşulların da analizlere dahil edilmesi gündeme gelmiştir. 2. Dünya Savaşı sonrasında sosyal ve siyasal çevreye ilişkin kurumlar da yeniden inşa edilmiş, oluşturulan kurumların ülkelerin ekonomik performansları üzerine olan etkileri daha çok sorgulanmaya başlanmıştır. Politik kurumların etkisi 1990'lı yıllarda Douglas North'un Nobel iktisat ödülü alması ile önem kazanmış, kurumların etkileri Neoklasik araçlar ile ampirik olarak analiz edilmeye başlanmıştır.

Siyasal ve politik kurumların ekonomik kalkınma üzerine olan etkilerini sorgulayan çalışmalar, ekonomik kalkınma farklılıklarını, kurumların makroekonomik değişkenler üzerine olan etkileri ile açıklamaya çalışmıştır. Oysa ki ekonomik kalkınmanın sağlanmasını sadece ekonomik değişkenlerle açıklamak doğru bir yaklaşım değildir. Ekonomik çevrenin yanı sıra, yaşamın gerçekleştiği sosyal çevreye ilişkin faktörlerinde analizlere dahil edilmesi gerekmektedir. Özellikle toplumsal yaşamı şekillendiren politik ve siyasi kurumlar, beşeri kalkınmanın alt göstergeleri olan gelir, eğitim, sağlık göstergelerini de iyileştirmektedir. Bu sebeple çalışmada, siyasal ve politik kurumların ekonomik kalkınmayı etkileme mekanizmaları ortaya konularak söz konusu etkileşim ampirik olarak sorgulanmıştır.

Ekonomik kalkınma ile politik kurumların kalitesi arasındaki etkileşimi test etmek amacıyla gerçekleştirilen analizin birinci aşamasında yatay kesit bağımlılığının varlığı Breusch ve Pagan (1980), Pesaran (2004) Ullah ve Yamagata, (2008)'nin geliştirdiği testler ile sorgulanmıştır. Bu analizi takiben Pesaran ve Yamagata'nın (2008) homojenlik testleri uygulanmıştır. Seriler arasında yatay kesit bağımlılığının olması nedeni ile Pesaran'ın (2007) CADF birim kök testleri kullanılmıştır. Analizin son bölümünde heterojen ve yatay kesit bağımlılığını gözeten bir panel nedensellik olan Dumitrescu ve Hurlin (2012) nedensellik testi kullanılarak değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi sorgulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre analize dahil edilen ülkeler arasında yatay kesit bağımlılığı bulunurken eş-bütünleşme denkleminde eğitim katsayısının Heterojen olduğu görülmüştür.

Elde edilen yatay kesit bağımlılığı test sonuçlarına göre birinci nesil birim kök testlerinin kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle çalışmada Pesaran (2007)'in yatay kesit bağımlılığına karşı dirençli olarak geliştirdiği birim kök testi olan CADF panel birim kök testi kullanılmıştır. CADF birim kök test sonuçları sabitli ve trendli modellerde serilerin birim kök içermediğini, seviyede durağan olduğunu ortaya koymaktadır.

Yatay kesit bağımlılığı ve heterojeniteyi dikkate alan ileri panel veri analizi ile gerçekleştirilen nedensellik analizi sonuçlarına göre hesap verilebilirlik, hükümet müdahalelerinin etkinliği, politik istikrar ve özel sektöre ilişkin düzenlemelerin kalitesi ile ekonomik kalkınma arasında iki yönlü nedensellik ilişkisi bulunmuştur. Ayrıca ekonomik kalkınmadan yolsuzluk ve hukukun üstünlüğüne doğru tek yönlü nedensellik ilişkisine rastlanılmıştır.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

Kurumsal gelişimlerini henüz tamamlamadıkları düşünülen, orta gelir grubu ülkelerine ilişkin gerçekleştirilen nedensellik analizi sonuçları değerlendirildiğinde, ekonomik kalkınmadan yolsuzluk değişkenine doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi, ekonomik kalkınmanın yolsuzluğun önlenmesi için daha güçlü düzenlemelere ve yasalara talep doğurduğu fikrini gündeme getirmektedir. Az miktardaki kaynağın ülkede yaşanan yolsuzluklar ile verimlilikten uzak olarak kullanılması gelir kaybına neden olurken devletin sosyal alanlarda kullanabileceği vergi gelirlerini de düşürmektedir. Hükümetin etkin olması ise yapılan kanunların sağlamlığını dolayısı ile hukukun üstünlüğünü de artırabilmektedir. Analiz sonuçlarında ulaşılan ekonomik kalkınmadan hukukun üstünlüğüne doğru bulunan tek yönlü ilişki bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi daha güçlü kurumlara olan talebi artırmaktadır. Politik istikrar, hükümetin etkinliği, düzenlemelerin kalitesi ve hesap verilebilirlik değişkenleri ile ekonomik kalkınma arasındaki iki yönlü nedensellik ilişkisi, kurumlar ile ekonomik kalkınmanın birbirini desteklediğini ortaya konulmaktadır. Ulaşılan bulgular, kurumsal kalitenin ekonomik kalkınmayı etkilediğini, ekonomik kalkınmanın güçlü kurumların oluşumuna katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Çalışmanın bulguları, politik kurumların bölgesel kalkınma farklılıklarının oluşumunda etkili olabileceğini ortaya koymaktadır. Ulaşılan bu sonuçlar ayrıca kalkınmak isteyen ülkelerin, güçlü kurumları teşkil edecek politikalar üretme gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Adedoyin, F., Erum, N. & Bekun, F. (2021). How Does Institutional Quality Moderates the Impact of Tourism on Economic Growth? Startling Evidence from High Earners and Tourism-Dependent Economies. *Tourism Economics*, 1-22.
- Afonso, O. (2022). The Impact of Institutions on Economic Growth in OECD Countries. *Applied Economics Letters*, 63-67.
- Aisen, A. & Veiga, F. (2013). How Does Political Instability Affect Economic Growth?. *European Journal of Political Economy*, 29(C), 151-167
- Akpan, G. E. (2012). Governance and Development Performance: A Cross-Country Analysis of Sub-Saharan Africa. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 3(14), 54-66.
- Alesina, A. & Perotti, R. (1996). Income Distribution, Political Stability and Investment. *European Economic Review*, 40, 1203-1220.
- Aron, J. (2000). Growth and Institutions: A Review of the Evidence. *The World Bank Research Observer*, 15(1), 99-135.
- Asteriou, D. & Hall, S. G. (2007). *Applied Econometrics: A Modern Approach Using Eviews and Microfit*. New York: Palgrave Macmillan.
- Aytun, C. & Akin, C. S. (2014). Kurumsal Kalite ve Ekonomik Büyüme: Panel Nedensellik Analizi. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), 89-100.
- Baltagi, B. H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

- Bartlett, W., Cuckovic, N., Jurlin, K., Nojkovic, A. & Popovski, V. (2013). *Institutional Quality and Growth in EU Neighbourhood Countries*. Search Working Paper, 5/11.
- Basu, S. R. (2008). A New Way to Link Development to Institutions, Policies and Geography. *Policy Issues in International Trade and Commodities*, UNCTAD/ITCD/TAB/38, United Nations, New York.
- Behnezhad, S., Razmi, S. & Sadati, S. (2021). The Role of Institutional Conditions in the Impact of Economic Growth on Income Inequality. *Journal of Finance and Economics*, 11-15.
- Boateng, E., Agbola, F. & Mahmood, A. (2021). Foreign Aid Volatility and Economic Growth in Sub-Saharan Africa: Does Institutional Quality Matter?. *Economic Modelling*, 96, 111-127.
- Breusch, T. S. & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification Tests in Econometrics. *Review of Economic Studies*, 47(1), 239-53.
- Brøns Petersen, O. & Gjedsted, S. (2021). Climate Change and Institutional Change: What is the Relative Importance for Economic Performance?. *Environmental Economics and Policy Studies*, 333-360.
- Buchanan, J. M. (1989). *Market Failure and Political Failure. Explorations into Constitutional Economies*. A&M University Press, Texas
- Bulte, E. H., Damania, R. & Deacon, R. T. (2005). Resource Intensity, Institutions and Development. *World Development*, 33(7), 1029-1044.
- Dias, J. & Tebaldi, E. (2012). Institutions, Human Capital, and Growth: The Institutional Mechanism. *Structural Change and Economic Dynamics*, 23, 300-312.
- Dumitrescu, E. I. & Hurlin, C. (2012). Testing for Granger Non-Causality in Heterogeneous Panels. *Economic Modelling*, 29(4), 1450-1460.
- Gerring, J. & Thacker, S. C. (2001). *Political Institutions and Human Development*. Boston University, Boston. Unpublished. Gilpin, 2001
- Gilpin, R. (2001). *Global Political Economy*. Princeton University Press, Princeton.
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-Spectral Methods. *Econometrica*, 37(3), 424-438.
<http://dx.doi.org/10.2307/1912791>
- Gujarati, D. N. (2001) *Temel Ekonometri*. Çev: Ümit Senesen ve Gülay G. Senesen, Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- Güneş, S., Polat, F. & Akin, T. (2014). Kalkınma Bağlamında Büyüme, Yolsuzluk ve Demokrasi İlişkisi. *Economic Development: Social&Political Interactions*, 13-21.
- Iddawela, Y., Lee, N. & Rodriguez-Pose, A. (2021). Quality of Sub-National Government and Regional Development in Africa. *The Journal of Development Studies*, 1282-1302.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

- Kaufmann, D., Kraay, A. & Mastruzzi, M. (2010). *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. World Bank Policy Research Working Paper (Erişim tarihi: 10 Ekim 2021) <http://info.worldbank.org/governance/wgi/pdf/WGI.pdf>
- Lopez, L. & Weber, S. (2017). *Testing for Granger Causality in Panel Data*. University of Neuchatel Institute of Economic Research, IRENE Working paper 17-03.
- Marakbi, R. & Turcu, C. (2016). Corruption, Institutional Quality and Growth: a Panel Smooth Transition Regression Approach. 1-39.
- Meyer, D. F., Masehla, T. M. & Kot, S. (2017). The Relationship between Economic Growth and Economic Development: A Regional Assessment in South Africa. *Journal of Advanced Research in Law & Economics*, 4(26), 1377-1385.
- Nabli, M. K. & Nugent, J. B. (1989). The New Institutional Economics and its Applicability to Development. *World Development*, 17(9), 1333-1347.
- Ndjokou, I. & Tsopmo, P. (2017). The Effects on Economic Growth of Natural Resources in Sub-Saharan Africa: Does the Quality of Institutions Matters?. *Economics Bulletin*, 248-263.
- Ngo, M. & Nguyen, L. (2020). Economic Growth, Total Factor Productivity, and Institution Quality in Low-Middle Income Countries in Asia. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 251-260.
- North, D. C. & Thomas, P. (1970). An Economic Theory of the Growth of the Western World. *The Economic History Review*, 23(1), 5.
- North, D. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Olanrewaju, G., Okwu, A. & Obiakor, R. (2021). Institutional Quality, Development Strategies and Productive Employment Growth: Evidence from Nigeria. *Journal of Good Governance and Sustainable Development in Africa*, 1-16.
- Okoh, A. S. & Ebi, B. O. (2013). Infrastructure Investment, Institutional Quality, and Economic Growth in Nigeria: An Interactive Approach. *European Journal of Humanities and Social Sciences*, 26(1), 1342-1358. Retrieved from [http:// www.journalsbank.com](http://www.journalsbank.com)
- Okoi, I. E., Benjamin, O. O. & Basse, C. E. (2015). Institutional Quality, Macroeconomic Policy and Economic Development in Nigeria. *Journal of Economics and Development Studies*, 3(2), 140–145. <http://doi.org/10.15640/jeds.v3n2a14>
- Özsoy, C., Adaçay, F., Kar, M., Taban, S., Günsoy, B., Tosunoğlu, B. & Aktaş, T. (2012). *İktisadi Kalkınma*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Pesaran, M. H. (2004). *General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels*. Cambridge Working Papers in Economics, 435.
- Pesaran, M. H. (2006). Estimation and Inference in Large Heterogeneous Panels with a Multifactor Error Structure. *Econometrica*, 74(4), 967-1012.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

-
- Pesaran, M. H. (2007). A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross Section Dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M. H., Ullah, A. & Yamagata T. (2008). A Bias-Adjusted LM Test of Error Cross-Section Independence. *Econometrics Journal*, 11(1), 105-127.
- Pesaran, M. H. & Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogeneity in Large Panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50-93.
- Rodrik, D. (2000). Institution for High-Quality Growth: What They Are and How to Acquire Them. *Studies in Comparative International Development*, 35(3), 3-31.
- Sajjad, M., Kaleem, N., Chani, M. I. & Ahmed, M. (2020). Worldwide Role of Women Entrepreneurs in Economic Development. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 14(2), 151-160.
- Salman, M., Long, X., Dauda, L. & Mensah, C. (2019). The Impact of Institutional Quality on Economic Growth and Carbon Emissions: Evidence from Indonesia, South Korea, and Thailand. *Journal of Cleaner Production*, 241, 1-15.
- Sharma, G. D., Tiwari, A. K., Erkut, B. & Mundi, H. S. (2021). Exploring the Nexus Between Non-Renewable and Renewable Energy Consumptions and Economic Development: Evidence from Panel Estimations. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 146. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.111152>
- Swamy, P. A. V. B. (1970). Efficient Inference in a Random Coefficient Regression Model. *Econometrica*, 38(2), 311-323.
- Tenaw, D. & Beyene, A. D. (2021). Environmental Sustainability and Economic Development in Sub-Saharan Africa: A Modified EKC Hypothesis. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 143. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.110897>
- Tornell, A. (1997). Economic Growth and Decline with Endogenous Rights. *Journal of Economic Growth*, 2(3), 219-50.
- Tran, O., Le, H. & Nguyen, A. (2021). Role of Institutional Quality in Economic Development: A Case Study of Asian Countries. *Problems and Perspectives in Management*, 357-369.
- Wei, S. J. (2000). How Taxing Is Corruption on International Investors?. *Review of Economics and Statistics*, 82(1), 1-11.
- Welsch, H. (2003). *Corruption, Growth and the Environment: Across-Country Analysis*. German Institute for Economic Research Discussion Paper.
- World Bank. (2021). World Development Indicators and Global Development Finance. Erişim 19.09.2021, <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators>
- Vianna, A. & Mollick, A. (2018). Institutions: Key Variable for Economic Development in Latin America. *Journal of Economics and Business*, 96, 42-58.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

Vita, G. (2018). Institutional Quality and the Growth Rates of the Italian Regions: The Costs of Regulatory Complexity. *Papers in Regional Science*, 1057-1081.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde *Fiscaoeconomia* Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Ethics Statement: The authors declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of detection of a contrary situation, *Fiscaoeconomia* has no responsibility and all responsibility belongs to the authors of the study.

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

The Relationship between Political Institutions and Economic Development: An Application on Middle Income Countries

İzzettin ULUSOY

Extended Abstract

While economic growth, which is defined as the increase in production possibilities, causes an increase in the quality of life in some countries, some countries cannot provide this increase in welfare. This situation differentiates the quality of life of people living in countries with similar factor endowments. Although many studies have been carried out to understand the differences in economic growth between countries, the number of studies to understand the causes of economic development differences is few. Although the number of studies increased, especially during the efforts of the United Nations Development Program (UNDP) to reduce development disparities in the 1990s, these studies were mostly carried out qualitatively. Few quantitative studies in the relevant literature have tried to explain their differences in development, mostly with economic indicators. However, it is not a correct approach to explain economic development only with economic variables. In addition to the economic environment, the elements of the social environment in which life takes place should be included in the analysis. In North's (1990) expression, the rules of life, which are called institutions, can also be effective in the formation of regional differences. In particular, political and political institutions that shape social life also improve income, education and health indicators, which are sub-indicators of human development. For this reason, the aim of the study is to empirically question the interaction in question by revealing the mechanisms by which political and political institutions affect economic development, unlike previous studies on the subject. In order to understand the effects of political institutions on economic development better, data from middle-income countries, which are thought to have completed their institutional development, were used, and the data of 76 countries between 1990 and 2016 were analyzed with second-generation advanced panel data analysis techniques.

While questioning the interaction between institutions and economic development in the econometric analysis carried out within the scope of this study, the World governance indicator (WGI) created within the scope of the study of Daniel Kaufmann, Aart Kraay and Massimo Mastruzzi on political institutions was utilized (Kaufman et al., 2010). Within the scope of WGI, the quality of the political institutions of the countries is graded under six headings. These topics are accountability, quality of regulation, political stability, the rule of law, level of corruption, and effectiveness of government.

Although there are differences in the rules of economic, political and social organizations in society, institutions basically guide the choices. The definition of an institution from an economic perspective is similar to the definition of a political institution. While political institutions constitute the constraints of choices made in political processes, economic institutions determine the limits of economic choices. On the other hand, social institutions are the set of formal and informal rules that people have to abide by in order to exist in a broader social environment. In the process of economic growth, societies make regulations with new rules in order for the growth to be sustainable, and the regulations made cause

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

structural transformation. In the relevant literature, it has been seen that economic development is also defined as institutional changes accompanying economic growth (Nabli and Nugent, 1989: 1342).

The role of the state in economic development increased with the rise of Keynesian policies after the second world war. In particular, Keynesian policies fed by market failures have been expanded by including the development phenomenon. This understanding also means the rise of state-centered development policies in which institutional factors are considered.

Bargaining by politicians for votes, seeking rent, short-term optimisations of voters, borrowing to finance budget deficits and the subsequent exclusion effect, centralism, extravagance, and increased transaction costs with bureaucracy were seen as public failures. According to the neoliberal understanding, the reason for this failure may be due to the lack of information, as well as the anxiety of being reelected by more politicians and the pressures exerted by interest groups on politicians (Buchanan, 1989). Lobbying, rent-seeking activity and vote trading have once again brought into question the effectiveness of public policies. In the political process, the use of public powers by pressure and interest groups for the sake of interest, contrary to moral values and norms, is one of the main obstacles to development.

The relationship between corruption and the economy is more focused on growth. When revealing the relationship in question, the main emphasis is that corruption causes inefficiency in using resources (Wei, 2000; Welsch, 2003). While the provider of the bribe directs public resources to ineffective areas for his own benefit, on the other hand, he can reduce the quality of production.

The strength of the physical and intellectual property rights in the country is an indicator of the rule of law. While the protection of these rights is ensured by the legal system in the country, the applicability and sustainability of property rights is the determinant of institutional quality in legal terms (Tornell, 1997). The relationship between property rights and economic development can be established on the income axis. Investment decisions are affected by the power of property rights, as well as interest rates and the cost of capital goods, especially investments stimulated by strong property rights contribute to economic growth.

After the Second World War, institutions related to the social and political environment were also rebuilt, and the effects of the economic performances of the established institutions began to be questioned more. The influence of political and political institutions came to the fore in the 1990s, with Douglas North receiving the Nobel Prize in economics, and the effects of institutions began to be analyzed empirically with neoclassical tools. The number of studies on the interaction of economic development with political and political institutions has also increased in this process. Studies investigating the effects of political institutions on economic development have tried to explain economic development differences indirectly by the effects of institutions on macroeconomic variables. However, it is not a correct approach to explain economic development only with economic variables. In addition to the economic environment, the elements of the social environment in which life takes place should be included in the analysis. In particular, political and political institutions that shape social life also improve income, education, and health indicators, which are sub-indicators of human development.

In the study, an econometric analysis was carried out with the model created within the framework of the interaction mechanism stated above. The model created to question the interaction between Institutional Quality and economic development is given in equation (2).
$$HDI_{i,t} = \alpha_i + \beta_1 REGQ_{i,t} + \beta_2 RLAW_{i,t} + \beta_3 GOV_{i,t} + \beta_4 POLST_{i,t} + \beta_5 COR_{i,t} + \beta_6 VAC_{i,t} + vt + \varepsilon_i \quad (2)$$

Within the scope of WGI, the quality of the political institutions of the countries is graded under six headings. These topics are accountability, quality of regulation, political stability, the rule of law, level of corruption, and effectiveness of government. These indicators are rated between -2.5 and +2.5. In our study, these grades were converted to be between 0 and 5 and the highest quality grade was determined as 5. Information about the data is given in Table 2. The explanations of the data and the model created within the scope of the study are given below.

Table 2: Description of Data

REGQ	Regulation quality	It is measured by the quality level of the regulations made by the governments for the efficient functioning of the markets.
RLAW	The Rule of law	It represents the power of the legal rules regulating the society, the property rights of the contracts, and the quality of the courts that ensure the implementation of these rules.
GOV	Government effectiveness	The quality of the services provided by the public and whether the services provided are provided independently of political pressures are measured.
POLST	Political stability	The level of political stability is determined by looking at the presence of political-based violence and/or terrorist attacks in the country.
COR	Corruption	It is formed by corruption cases and the measures taken to prevent these cases.
VAC	Voice and accountability	Citizens' level of participation in political activities and their ability to be heard without being pressured represent freedom of expression and accountability of the free press.
HDI	Human development index	The index created by UNDP with the income, health, and education indices represents the human development levels of countries.

* Source: Institutional quality data obtained from the World Bank (2021) World Governance Indicator. HDI data was obtained from the official website of the United Nations Development Program (UNDP).

Since the institutional quality indicators and the observations used in the human development index are equal in number, the analysis is a balanced panel data analysis.

In the first stage of the analysis, the existence of cross-section dependency was questioned by the tests developed by Breusch and Pagan (198), Pesaran (2004), and Pesaran, Ullah, and Yamagata (2008). Following this analysis, Pesaran and Yamagata's (2008) homogeneity tests were applied. Pesaran's (2007) CADF unit root tests were used because of the cross-section dependence between the series. In the last part of the analysis, the causality relationship between the variables was questioned using the Dumitrescu and Hurlin (2012) causality test, a panel causality that considers heterogeneous and cross-sectional dependence.

It is not possible to use first-generation unit root tests in line with the obtained cross-section dependency test results. First-generation panel unit root tests assume that cross-sections are

Ulusoy, İ. (2022). Politik Kurumlar Ekonomik Kalkınma İlişkisi: Orta Gelir Grubu Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 528-551.
Doi: 10.25295/fsecon.1084374

independent of each other. For this reason, the CADF panel unit root test, which is a unit root test developed by Pesaran (2007) as resistant to cross-section dependence, was used in this study and in this way, it was questioned whether the series contained unit root. CADF unit root test results show that the series do not contain unit root in fixed and trend models, and they are stationary at the level.

According to the results of the causality analysis performed with the advanced panel data analysis, which considers the cross-sectional dependency and heterogeneity, a two-way causality relationship was found between accountability, the effectiveness of government interventions, political stability and the quality of private sector regulations, and economic development. In addition, a one-way causality relationship was found from economic development to corruption and the rule of law.

According to the results, the one-way causality relationship from economic development to corruption variable brings up the idea that together with development, stronger regulations and laws are demanded for the prevention of corruption. The use of a small number of resources away from corruption and productivity in the country causes a loss of income, while reducing the tax revenues that the state can use in social areas. The effectiveness of the government can increase the soundness of the laws and thus the rule of law. The one-way relationship from economic development to the rule of law, which was reached in the results of the analysis, supports this idea. The realization of economic development increases the demand for stronger institutions. The two-way causality relationship between political stability, government effectiveness, quality of regulations and accountability variables and economic development reveals that institutions and economic development support each other. The findings reveal that while institutional quality affects economic development, economic development contributes to the formation of strong institutions.

The findings of the study reveal that political institutions can be effective in the formation of regional development differences. These results also reveal the necessity of developing countries that want to develop policies that will constitute strong institutions.